

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
УЖГОРОДСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

Кафедра менеджменту туристичного та готельно-ресторанного бізнесу



ФІЛОСОФІЯ

**ПРОГРАМА/
COURSE SUMMARY**

Ужгород 2025

Укладач:

Ханас У.Я., канд. філос. наук, доцент, доцент кафедри менеджменту туристичного та готельно-ресторанного бізнесу.

Програму та робочу програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри менеджменту туристичного та готельно-ресторанного бізнесу Протокол №1 від 28.08 2025 р.

Рецензент:

Левкулич В.В., д-р філос. наук, професор, завідувач кафедри філософії ДВНЗ «УжНУ».

кваліфікація	ступінь вищої освіти : бакалавр
галузь знань	D Бізнес, адміністрування та право
спеціальність	D1 Облік і оподаткування
спеціалізація	Облік і оподаткування
галузь знань	D Бізнес, адміністрування та право
спеціальність	D 2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
спеціалізація	Державні фінанси
галузь знань	D Бізнес, адміністрування та право
спеціальність	D 3 Менеджмент
спеціалізація	Готельний і ресторанний менеджмент
галузь знань	D Бізнес, адміністрування та право
спеціальність	D13 Торгівля
спеціалізація	Оптова і роздрібна торгівля
галузь знань	G Інженерія, виробництво та будівництво
спеціальність	G13 Харчові технології
спеціалізація	Ресторанні технології

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Філософія» – одна з найважливіших складових освітнього процесу закладів вищої освіти, спрямована на розвиток, збагачення і поглиблення гуманітарної підготовки студентів, формування всебічного світогляду майбутніх професіоналів. У багатополлярному, мультикультурному світі українське суспільство намагається налагодити процес міжкультурних комунікацій, знайти своє власне місце в загальноєвропейському та світовому просторі. З огляду на це, долучення до філософської інтелектуальної спадщини людства, до золоті скарбниці віковичної мудрості вкрай необхідно для поліпшення євроінтеграційних процесів, попередження можливих ризиків та негативних тенденцій у глобалізованому світі. Вивчення «Філософії» покликано сприяти розвитку вільної та гармонійної особистості через формування фундаментальної ціннісно-світоглядної платформи майбутнього фахівця широкого профілю, що неможливо без знання логіки руху духовної історії людства, універсальних принципів і законів існування та розвитку природи, суспільства і мислення.

«Філософія» викладається для освітнього ступеня «бакалавр» усіх галузей знань, спеціальностей та спеціалізацій, за навчальним планом є обов'язковою дисципліною загального циклу підготовки. Програма навчальної дисципліни «Філософія» складається з таких розділів:

1. Мета, завдання та предмет дисципліни.
2. Результати вивчення дисципліни.
3. Зміст дисципліни.
4. Список рекомендованих джерел.

I. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ

Мета викладання дисципліни: є формування у студентів цілісного уявлення про специфіку філософського знання, розуміння багатоваріантності шляхів культурного і цивілізаційного поступу людства та власне ставлення до них, особливості вирішення світоглядних запитів ХХІ століття, розкриття методологічної та творчої ролі філософії в сучасній культурі.

Відповідно до мети визначаються основні **завдання** навчальної дисципліни:

- ✓ - сформувати у студентів чітке уявлення про специфіку філософії як форми суспільної свідомості, про поняття, категорії та методи філософії, про історію філософської думки та сучасні проблеми філософії, що допоможе студентам самостійно орієнтуватися у багатоманітні філософського знання;
- ✓ ознайомити студентів з філософською україністикою, проаналізувати ментальні особливості національно-світоглядної культури України в контексті світового філософського процесу;
- ✓ формувати і поглиблювати філософсько-світоглядну культуру студентів та ціннісну оцінку явищ дійсності сприяти розвитку здібностей до творчого мислення студентів, самостійного аналізу складних явищ соціокультурного життя, уміння застосовувати філософську методологію для розв'язання професійних завдань.

Об'єктом вивчення навчальної дисципліни є світова і вітчизняна філософська думка як соціально-історичне та духовне явище у всій багатоманітності її проявів; надбання філософської культури людства, створені впродовж століть, зафіксовані в тих чи інших формах.

Предметом дисципліни є виникнення та розвиток філософії як знання про загальні принципи і закони розвитку природи, суспільства та пізнання.

Методологічною основою для вивчення філософії та логіки мають бути принципи об'єктивності, науковості, історизму, поліваріантності, міждисциплінарності, світоглядного плюралізму, системності.

II. РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

У результаті вивчення курсу «Філософія» студент повинен **знати**:

- поняття «світогляд», історичні типи світогляду: міф, релігія, філософія;
- предмет філософії та коло її проблем;
- історичний розвиток світової філософії;
- світову філософію ХХ-ХХІ століть;
- розвиток філософської думки в Україні;
- основні поняття та проблеми таких розділів філософії як онтологія, гносеологія, діалектика, соціальна філософія;

- розмаїття підходів, методологічних комплексів, теоретичних побудов у сучасній філософії.

уміти:

- вільно, раціонально, критично і творчо мислити, користуючись філософськими категоріями і спираючись на принципи гуманізму та загальнолюдські цінності;
- аргументовано відстоювати свій погляд на вирішення філософської проблеми в діалозі з носієм іншої точки зору;
- на основі ґрунтовного, фундаментального знання філософії опанувати самостійний стиль мислення, засвоїти специфіку філософського осягнення дійсності, формувати свою власну позицію, застосовувати набуті знання при аналізі нагальних проблем сьогодення;
- використовувати критичний, евристичний та світоглядний потенціал філософії для вирішення нагальних світоглядних, практичних, методологічних та аксіологічних проблем у своїй фаховій та повсякденній діяльності;
- уточнювати та збагачувати свої світоглядні уявлення шляхом критичного аналізу їхньої праксеологічної ефективності та регулярного ознайомлення з останніми досягненнями сучасної вітчизняної та зарубіжної філософської думки;
- співвідносити свою власну екзистенційну ситуацію з поточним станом глобальних проблем та поточними й перспективними наслідками процесів глобалізації для України;
- постійно аналізувати та за необхідності корегувати свої сенсожиттєві уявлення та орієнтири;
- аналізувати сучасні філософські течії;
- використовувати критичний, евристичний та світоглядний потенціал філософії для вирішення нагальних світоглядних, практичних, методологічних та аксіологічних проблем у своїй фаховій та повсякденній активності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **компетентностей**:

- здатність визначати предметне поле, коло проблем, структуру філософії, функції, методи філософії, основні етапи розвитку філософської думки, головні категорії філософії;
- здатність уточнювати та збагачувати свої світоглядні уявлення шляхом критичного аналізу їхньої праксеологічної ефективності;
- постійно аналізувати та за необхідності корегувати свої сенсожиттєві уявлення та орієнтири;
- вміння оперувати набутими філософськими знаннями при виробленні власної світоглядної позиції; обґрунтовувати власну думку, спираючись на досягнення світової та вітчизняної філософії, співвідносити свою власну

екзистенційну ситуацію з поточним станом вирішення нагальних проблем в Україні та геополітичними процесами в світі.

Місце навчальної дисципліни в освітньому процесі: дисципліна «Філософія» є складовою циклу професійної підготовки фахівців освітнього ступеня «бакалавр». Дисципліна вивчається після історичних наук, передую вивченню «Соціології», «Політології» та «Релігієзнавства». Дисципліна розрахована на 180 годин, 6 кредитів за ЄКТС. Зокрема: лекції – 30 год., семінарські заняття – 30 год., самостійна робота – 120 год. Формою підсумкової атестації є екзамен.

D1 ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ		
Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
Фахові компетентності за освітньою програмою		
ЗК01	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями	1-7
З D1K02	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	1-7
ЗК03	Здатність працювати в команді	1-7
ЗК04	Здатність працювати автономно	1-7
ЗК05	Цінування та повага різноманітності та мультикультурності	1-7
ЗК06	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)	1-7
ЗК07	Здатність бути критичним та самокритичним	1-7
ЗК08	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності	1-7
ЗК09	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово	1-7
ЗК12	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо	1-7
ЗК13	Здатність проведення досліджень на відповідному рівні	1-7
ЗК14	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства,	1-7

	верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні	
ЗК15	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя	1-7
Спеціальні (фахові) компетентності		
СК10	Здатність застосовувати етичні принципи під час виконання професійних обов'язків	1-7
Програмні результати навчання за освітньою програмою		
ПР01	Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем	1-7
ПР17	Вміти працювати як самостійно, так і в команді, проявляти лідерські якості та відповідальність у роботі, дотримуватися етичних принципів, поважати індивідуальне та культурне різноманіття	1-7
ПР22	Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні	1-7
ПР23	Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя	1-7

D2 ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА, СТРАХУВАННЯ ТА ФОНДОВИЙ РИНОК		
Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
Фахові компетентності за освітньою програмою		
ЗК01	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	1-7
ЗК03	Здатність планувати та управляти часом	1-7
ЗК06	Здатність проведення досліджень на відповідному рівні	1-7
ЗК07	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями	1-7
ЗК09	Здатність бути критичним і самокритичним	1-7
ЗК13	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні	1-7
ЗК14	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя	1-7
Спеціальні (фахові) компетентності		
СК09	Здатність здійснювати ефективні комунікації	1-7
СК10	Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення	1-7
Програмні результати навчання за освітньою програмою		

ПР14	Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів	1-7
ПР18	Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні	1-7
ПР19	Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань	1-7
ПР22	Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні	1-7
ПР23	Визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя	1-7

Д3 МЕНЕДЖМЕНТ		
Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
Фахові компетентності за освітньою програмою		
ЗК1	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні	1-7
ЗК2	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі	1-7

	знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя	
ЗК3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу	1-7
ЗК6	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово	1-7
ЗК9	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями	1-7
ЗК10	Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні	1-7
ЗК13	Цінування та повага різноманітності та мультикультурності	1-7
Спеціальні (фахові) компетентності		
-	-	-
Програмні результати навчання за освітньою програмою		
ПР1	Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні	1-7
ПР2	Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя	1-7
ПР13	Спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами	1-7

D7 ТОРГІВЛЯ		
Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
Фахові компетентності за освітньою програмою		
ЗК 1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	1-7

ЗК 3	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово	1-7
ЗК 9	Прагнення до збереження навколишнього середовища	1-7
ЗК 10	Здатність діяти відповідально та свідомо	1-7
ЗК 11	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні	1-7
ЗК 12	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя	1-7
Спеціальні (фахові) компетентності		
СК 12	Здатність оцінювати вплив чинників зовнішнього середовища на функціонування підприємства торгівлі, виявляти причинно-наслідкові зв'язки процесів та явищ у галузі торгівлі	1-7
Програмні результати навчання за освітньою програмою		
ПР5	Організувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності	1-7
ПР6	Вміти працювати в команді, мати навички міжособистісної взаємодії, які дозволяють досягати професійних цілей	1-7
ПР9	Знати вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної і правової держави	1-7

G13 ХАРЧОВІ ТЕХНОЛОГІЇ		
Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
Фахові компетентності за освітньою програмою		
K01	Знання і розуміння предметної області та професійної діяльності	1-7
K02	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями	1-7
K04	Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій	1-7
K05	Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел	1-7
K11	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово	1-7
K13	Здатність реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини та громадянина в Україні	1-7
K14	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для забезпечення здорового способу життя	1-7
Спеціальні (фахові) компетентності		
K20	Здатність укладати ділову документацію та проводити технологічні та економічні розрахунки	1-7
K24	Здатність розробляти проекти нормативної документації з використанням чинної законодавчої бази та довідкових матеріалів	1-7
Програмні результати навчання за освітньою програмою		

ПР02	Виявляти творчу ініціативу та підвищувати свій професійний рівень шляхом продовження освіти та самоосвіти	1-7
ПР04	Проводити пошук та обробку науково-технічної інформації з різних джерел та застосовувати її для вирішення конкретних технічних і технологічних завдань	1-7

2. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ФІЛОСОФІЯ ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНА ЦІННІСТЬ. ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКИЙ ПРОЦЕС

Тема 1. Філософія як універсальний тип знань

Філософія як система світоглядного знання. Поняття «філософія»: сутність, походження, об'єкт, предмет. Світогляд як інтегральне духовне утворення. Засоби і форми буття філософії. Структура філософського знання. Функції філософії. Філософія і наука. Філософія і релігія. Філософія і мистецтво.

Список рекомендованих джерел:

Основні: 1, 2, 4, 6, 7, 9, 14, 16.

Додаткові: 17, 19, 24, 34.

Інтернет-ресурси: 35, 36, 39.

Тема 2. Історико-філософський процес

Філософські вчення Стародавнього світу. Філософська думка Стародавньої Індії. Канонічні духовні джерела. Релігійно-філософські системи джайнізму, буддизму, індуїзму. Філософська думка Стародавнього Китаю. Канонічні духовні джерела. Основні філософські напрями – даосизм, конфуціанство, моїзм, легізм.

Антична філософія. Космоцентризм як основна філософська проблематика античності. Періодизація античної філософії. Досократики. Софістика. Моральна філософія (Сократ). Проблема ідей і речей у Платона. Філософія Аристотеля. Філософія епохи еллінізму.

Філософія Середньовіччя. Релігійний характер середньовічного світогляду. Основні періоди розвитку середньовічної філософії: специфіка, основні представники, засадничі ідеї.

Філософія Відродження та Реформації (XV-XVI ст.). Загальна характеристика та світоглядні засади Відродження. Антропоцентризм як нова філософська парадигма. Натурфілософські вчення. Соціально-політичні погляди мислителів епохи Ренесансу. Філософські засади руху Реформації.

Європейська класична філософія Нового часу і епохи Просвітництва. Характерні особливості філософії Нового часу: сцієнтизм, природоцентризм,

пантеїзм. Френсіс Бекон. Рене Декарт. Емпіризм. Раціоналізм. Філософія Просвітництва.

Німецька класична філософія (XVIII – перша пол. XIX ст.). Особливості та значення німецької класичної філософії. Теоретична розробка діалектики. (або Передумови формування та основні риси німецького ідеалізму). Філософське вчення І. Канта. Філософські системи Й. Фіхте і Ф. Шеллінга. Філософія Абсолютної ідеї Г. Гегеля. Антропологічний матеріалізм Л. Фойєрбаха.

Посткласична філософія. Виникнення сучасної філософії та її особливості. «Філософія життя» (Ф. Ніцше). Психоаналітична філософія: фрейдизм та неофрейдизм. Екзистенціалізм. Сучасна «філософія науки»: позитивістський напрям у філософії. Феноменологія і герменевтика.

Традиції та особливості розвитку філософської думки в Україні. Особливості української філософської думки та основні періоди розвитку філософії в Україні. Філософія Київської Русі. Гуманістичні ідеї у філософській думці України (XV-XVI ст.). Філософія Києво-Могилянської академії та її вклад у розвиток професійної філософії в Україні. Філософія Григорія Сковороди. Філософія в Україні XIX-XX ст.

Список рекомендованих джерел:

Основні: 1, 3, 4, 6, 7, 9, 10, 14, 15, 16.

Додаткові: 19, 20, 30, 31, 33, 34

Інтернет-ресурси: 35, 36, 40.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 ТЕОРЕТИЧНА ФІЛОСОФІЯ

Тема 3. Онтологія: філософське вчення про буття. Гносеологія. Філософія і методологія науки

Проблема буття в історії філософії. Структура буття. Категорія матерії. Рух, простір і час як атрибути буття.

Сутність пізнання. Суб'єкт і об'єкт пізнання. Основні форми і способи пізнання. Види і рівні знання. Знання і віра. Проблема істини в філософії. Основні концепції істини. Наука та її місце в сучасному світі. Емпіричний і теоретичний рівні наукового дослідження, їх методи. Структура наукової теорії. Динаміка наукового пізнання (класична, некласична і постнекласична наука).

Список рекомендованих джерел:

Основні: 1, 2, 4, 5, 7, 9, 14, 16.

Додаткові: 19, 20, 24, 26, 27, 28, 34.

Інтернет-ресурси: 35, 36, 37, 40.

Тема 4. Свідомість як філософська проблема. Етика як «практична філософія»

Основні філософські концепції свідомості. Походження свідомості, її соціально-практична суть і основні властивості. Структура свідомості. Свідомість і самосвідомість. Душа і дух. Індивідуальна і суспільна свідомість. Структура суспільної свідомості.

Предмет та специфіка етики як науки. Мораль як вид соціальної регуляції людської поведінки. Категорії етики: добро і зло, моральний обов'язок, совість, свобода та відповідальність, сенс життя, честь і гідність, щастя.

Список рекомендованих джерел:

Основні: 1, 2, 5, 6, 7, 13, 14, 16.

Додаткові: 17, 18, 19, 20, 22, 24, 27, 28, 31, 34.

Інтернет-ресурси: 35-40.

Тема 5. Філософська антропологія. Соціальна філософія

Специфіка людського буття. Сутність людини і сенс її життя. Особистість і суспільство. Поняття «людина», «індивід», «індивідуальність», «особистість» і їхній взаємозв'язок. Проблема свободи і відповідальності людини.

Соціальна філософія як розділ філософського знання. Духовне життя суспільства й культура. Проблема цінностей у філософії. Основні цінності суспільства. Суспільство як система, що розвивається. «Політичне суспільство» або держава.

Список рекомендованих джерел:

Основні: 1, 2, 4, 5, 6, 7, 9, 13, 14, 15, 16.

Додаткові: 19, 20, 22, 24, 26, 30, 31, 32, 34.

Інтернет-ресурси: 36, 37, 39, 40.

Тема 6. Філософія економіки. Філософія управління

Філософія економіки як галузь соціального знання. Етапи формування філософсько-економічних знань. Сучасні західні філософсько-економічні концепції (Р. Арон, У. Росту, Д. Белл, Д. Гелбрейт, О. Тоффлер, Ж. Фурастьє) та українська наукова школа фізичної економії (С.А. Подолинський, М.Д. Руденко). Людина як носій економічних відносин, сутність та особливості суспільного виробництва. Гроші як об'єкт філософського аналізу. Людина як суб'єкт економічної діяльності, етика бізнесу (ділова етика). Сутність теорії культурної детермінації та її значення в поясненні і вирішенні економічних проблем. Сутність smart (інтелектуальної) економіки. Роль інституцій та значення інституційних перетворень у господарському житті країни; проблеми формування економічного простору сучасної України.

Філософія управління як методологія управління виробництвом. Технологія застосування в управлінні виробництвом філософських категорій: сутність і явище; необхідність і випадковість; дійсність, можливість та вірогідність; форма та зміст; кількість, якість та міра; причинність та об'єктивна доцільність. Система та системність як категорії філософії

управління. Системні та міжсистемні категорії філософії управління: ціле і частина; протиріччя; єдність та боротьба протилежностей.

Список рекомендованих джерел:

Основні: 1, 2, 4, 7, 8, 11, 12, 13, 14, 16.

Додаткові: 17, 18, 19, 20, 22, 25, 29, 34.

Інтернет-ресурси: 37, 38, 39, 40.

Тема 7. Філософське осмислення історичного процесу

Філософське осмислення історії та її сенсу. Проблема спрямованості та проблема єдності історичного процесу. Лінійні та циклічні концепції історії. Проблема історичного прогресу.

Список рекомендованих джерел:

Основні: 1, 6, 7, 9, 13, 14, 16.

Додаткові: 19, 20, 30, 31

Інтернет-ресурси: 35, 36, 39.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Валуйский О. О. Практикум з філософії. – К.: ВЦ КНТЕУ, 2003. – 243 с.
2. Горлач М. І., Кремень В. Г., Ніколаєнко С. М., Требін М. П. Основи філософських знань: Філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство: Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 128 с.
3. Гринів О. Історія української філософії / Олег Гринів. – Львів : Тріада плюс, 2015. – 302 с.
4. Губар О. М. Філософія: інтерактивний курс лекцій: Навч. посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2007 – 416 с.
5. Губерський Л. В., Надольний І. Ф., Розумний В. П. Філософія: Навч. посіб. – К.: Вікар, 2006. – 455 с.
6. Данильян О. Г., Тараненко В. М. Філософія: Підручник. 2-ге видання. – Харків: Право, 2012. – 352 с.
7. Дольська, О. О. Філософія сучасного суспільства: навч.-метод. посіб. – Харків : Підручник НТУ «ХП», 2012. – 180 с.
8. Зіммель Г. Філософія грошей / Г. Зіммель. - Харків : Фоліо. - 2019. - 667 с.
9. Ільїн В. В., Кулагін Ю. І. Філософія: Підручник в 2 ч. – Ч.І. Історія розвитку філософської думки. – К.: Альтерпрес, 2002. – 464 с.; Ч.ІІ. Актуальні проблеми сучасності. – К.: Альтерпрес, 2002. – 480 с.
10. Історія філософії: Підручник / За ред. В. І. Ярошовця. – К.: Вид. ПАРАПАН, 2002. – 774 с.
11. Мазараки А. А. Торговля. Деньги. Менталитет. – К., 2006. – 632 с.
12. Мазараки А. А., Ильин В.В. Философия денег. – К., 2004. – 718 с.

13. Філософія: історія, суспільство, освіта: підручник / Л. В. Губерський, В. Г. Кремень, В. В. Ільїн. - К. : Київський університет, 2011. - 575 с.
14. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. / за ред. Л. В. Губерського. – 2-ге вид., стер. – К. : Знання, 2012. – 621 с.
15. Філософська думка в Україні: Бібліогр. слов. / В. С. Горський, М. Л. Ткачук, В. М. Нічик та ін. – К.: Пульсари, 2002. – 244 с.
16. Хрестоматія. Філософія: Навч. Посіб. – К.: КНТЕУ, 2010. – 130 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

17. Болховітінова О. Ю., Волощенко Л. Ю., Кваснюк Б. Є. Стратегічні виклики ХХІ століття суспільству та економіці України / За ред. В. М. Гейця, В. П. Семиноженка, Б. Є. Кваснюка. – К.: Фенікс, 2007. – 556 с.
18. Буряк П. Ю., Гупало О. Г. Європейська інтеграція і глобальні проблеми сучасності: Навч. посіб. – К.: Хай-Тек Прес, 2007. – 336 с.
19. Вандишев В. М. Філософія. Екскурс в історію вчень і понять: Навч. посіб. – К.: Кондор, 2006. – 474 с.
20. Діденко В. Ф. Філософія: ескізи для самопідготовки. Навч. посіб. – К.: Київ. ун-т, 2006. – 208 с.
21. Жеребкін В. Є. Логіка: підручник / Жеребкін В.Є. – К. : Т-во «Знання», КОО, 2006. – 255 с.
22. Ільїн В.В. Етюди про багатство. Легенди. Міфи. Життя (Економіка для себе) / В.В. Ільїн; за ред. д-ра екон. наук, проф., чл.-кор. НАН України В.Д. 10. Базилевича і д-р філософ. наук, проф. Т.П. Кононенка. – Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2018. – 434 с.
23. Касьян В. І. Філософія. Відповіді на питання екзаменаційних білетів: Навч. посіб. – К.: Знання, 2006 – 407 с.
24. Кремень В. Г., Ільїн В. В. Філософія: Логос, Софія, Розум: Підручник. – К.: Книга, 2006. – 432 с.
25. Мозкова Н. Г. Логіка: Навч. посіб. / Мозкова Н. Г – К. : Каравела, 2007. – 248 с. 20. Морозов А. Ю. Інтуїція в пошуках добра. Монографія – К., Логос, 2013. – 416.
26. Петрушенко В. Л. Філософія: навч. посібник. – Львів : Новий світ, 2011. – 648 с.
27. Подольська Є. А. Кредитно-модульний курс з філософії: філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство: Навч. посіб. – К.: ЦЕЛ, Інкос, 2006. – 632 с.
28. Причепій Є. М., Черній А. М., Чекаль Л. А. Філософія: Підручник. – К.: Академвидав, 2009. – 592 с.
29. Стельмах В. С., Смовженко Т. С., Скринник З. С. Гроші-людина-соціум: параметри взаємин: Навч. посіб. – Л.: ЛБІ НБУ, 2006. – 416 с.
30. Стратон Р. Коротка історія новітньої філософії: Від Декарта до Вітгенштайна / Пер. з англ. О. Коваленко. – К.: Основи, 1998. – 331 с.

31. Сучасна зарубіжна філософія: Течії та напрями: Хрестоматія: Навчальний посібник / Упоряд. В. В. Лях, В. С. Пазенок. – К.: Ваклер, 1996. – 428 с.
32. Титов В. Д. Логіка: підручник для студентів вищих навчальних закладів / В. Д. Титов, С. Д. Цалін, О. П. Невельська-Гордєєва та ін.; За заг. ред. проф. В. Д. Титова. – Х. : Право, 2005. 208 с.
33. Філософія Григорія Сковороди. – К.: Наукова думка, 1972. – 311 с.
34. Філософський енциклопедичний словник / Інститут філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України. – К.: Генеза, 2002.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

35. <http://www.philosophy.ua> Сайт Українського філософського фонду
36. <http://www.philsci.univ.kiev.ua> (бібл. ф-ту філософії КНУ ім. Тараса Шевченка)
37. <http://www.psylib.kiev.ua> (Електронна бібліотека “psylib”)
38. <http://religstudies.org.ua/main.php>
39. <http://www.uct.kiev.ua/~sofi/> (Центр практичної філософії).
40. <http://www.nd.edu/Departments/Maritain/ndjmc.htm> (сайт, присвячений творчості Жака Марітена).